

Þróunarsjóður innflytjendamála

Development Fund for Immigration Issues

Heiti verkefnis: Kynþáttur, rasismi og hvítleiki skoðaður í íslensku menntarými

Nafn styrkþega: Elizabeth Lay

Útdráttur: Þessi rannsókn er upphaf gagnrýnnar orðræðu um kynþátt, kynþáttafordóma og „hvítleika“ (e. Whiteness) í íslensku menntarými. Þrátt fyrir að íslenskir skólar vinni um þessar mundir, með mikilvæg hugtök eins og fjölbreytni, fjölmenningu og inngildingu vantar rannsóknir og skilning á stofnanabundnum kynþáttafordómum í menntun. Í þessari grunnrannsókn stefnum við að því að skilja undirliggjandi forsendur, hlutdrægni og virkni valds sem mótar menntastefnu, skólamenningu og frásagnir hagsmunaaðila. Það gerum við með því að skoða aðalnámskrár grunn- og framhaldsskóla. Greining okkar er byggð á gagnrýnni kynþáttakenningu (e. Critical Race Theory), sem gerir okkur kleift að ögra kynþáttafordómum í daglegu lífi. Þó að talað sé um jafnrétti og lýðræði sjáum við að námskrár eru óljósar þegar kemur að því að tilgreina kynþáttafordóma sem vandamál. Það er líka áhyggjuefni að það að forðast hvers kyns orðræðu um kynþáttafordóma bendir til þess að „upplifun hvítra“ sé eðlileg og viðheldur hugmyndinni um norræna afrekshyggju (e. Nordic exceptionalism). Í þeim tilfellum þar sem kynþáttur er nefndur er hann ekki skilgreindur heldur notaður yfirborðskennt, sem gefur til kynna að kynþáttur sé hluti af menningu minnihlutahópa, en ekki hvítra. Þetta er einkenni litblinds rasisma sem getur leitt til kynþáttafordóma. Niðurstöður þessarar rannsóknar eru fyrstu skref til að skilja hvernig stefnu skuldbindingar eru túlkaðar. Íslensk sjálfsmynd er nátengd ímyndinni um norræna afrekshyggju sem undanskilur norrænar þjóðir frá nýlenduhyggju og þar með kynþáttafordómum. Það er innan þess ramma sem við munum halda áfram að greina orðræðu kynþáttar og kynþáttafordóma í ólíkum þáttum íslensks skólastarfs.

Project Title: Examining race, racism and Whiteness in Icelandic educational materials

Name of Grantee: Elizabeth Lay

Abstract: This research is the beginning of a critical discourse on race, racism and Whiteness in Icelandic educational spaces. Although Icelandic schools currently work with important concepts such as diversity, multiculturalism, and inclusion, the absence of and understanding of institutional racism is under researched. In this baseline study, we aim to understand the underlying assumptions, biases, and power dynamics that shape the educational policy, school culture, and stakeholders' narratives. We do this by examining

the national curricula of compulsory and upper secondary schools. Our analysis is framed by Critical Race Theory, which allows us to challenge the normality of racism in everyday life. While talk of equality and democracy is a thread running throughout, we find that the curricula are ambiguous when it comes to specifying racism as a problem. It is also concerning that the avoidance of any discourse on racism suggests the 'White experience' as normal as well as perpetuates the notion of Nordic exceptionalism. In instances where race is mentioned, it is not defined but rather used ostensibly, indicating that race is part of the culture of ethnic minority individuals, not Whites. This is a feature of colourblind racism that without action leads to racist consequences. The results of this study are initial steps to understand how policy commitments are interpreted. The Icelandic identity is tied to a perceived Nordic exceptionalism that places Nordic nations outside of colonial histories and thus, structures of racism. It is within this framework that we will continue to analyse the discourse of race and racism in different aspects of Icelandic schooling.